

מסדר החנוך והתרבות - המחלקה לחינוך חורגית

ג ל י נ ר ח ל ע י ד נ ב פ ר ש ה ש ב י ע
ערוכים ביד נחמה ליננביץ
ח ה טע-עטר

שלח (חשיך)

י"ז א' - י"ז ר"ה

שאלה כללית

ראב"ע במדבר פרק כ' פסוק ח' ד"ה ונתן מימיו בעבור "מימיו" אמרו כי זה הסלע הוא הצור. ואלה עוריו לב, כי הצור הוא בחו"ב וזה הסלע היה בקצה ארץ אדום, כי בקדש היה. גם יתכן לפרש "מימיו" - המים שאחז בו.

ל' יוסף בכור שור במדבר כ' ח' ד"ה וקח את המטה: להכות בסלע. לפי הנראה לי זהו המעשה שב' ויהי בטלח" דכתיב ביה (סמ' י"ז) "להכית צור ויצאו", אלא שטעם מספר איך פרנס הקב"ה את ישראל במן וסלו ומים במדבר, ואח"כ כתב כל אחד במקומו. ותירע טאחר הוא זה המעשה ואותו, דהתם כתיב (סמ' י"ז ד') "ויקרא סם המקום הזה מסה ומריבה", ובזאת הברכה הוא אומר על זה המעשה שהקפיד הקב"ה על משה ואהרן (דבר' ל"ג ה') "אשר נסיתו במסה חריבתו על מי מריבה", אלמא דמעשה אחד הוא. ואף בכאן כתב (במדב' כ"ד י"ד) "המה מי מריבה קדש מדבר יין", והתם נמי כתב (סמ' י"ז א') "ויסעו ממדבר סין".

ומה שלא פירט כאן פרט סמ: האמר לו הקב"ה להכות בצור. וכן דרך פרסיות הרבה, סתומים דבריו במקום אחד ומפרט במקום אחר, כגון פרט מדגלים דכתיב במסנת תורה (דב' א' כ"ב) טאמרו ישראל "נשלחה אנשים" ובשלח לך (במ' י"ג) לא פירט. וכן הרבה.

- (1) מה הן ההוכחות של "הסועים הרבים" (המוזכרים בראב"ע) לחזויו סני המקריט, ומה הן הוכחותיו של ר' יוסף בכור טור?
- (2) לפי איזו מן המדות שהתורה נדרשת בהן רוצה ר' יוסף בכור-טור להסביר את הכפל של סני המפגרים?
- (3) במה דומה ענין המרגלים לעניננו לפי דעתו?
- (4) הוחלט לתת עוד אגומאות מסוג זה שעליהם אומר הבכור-טור "וכן הרבה"?
- (5) מה הן חולשותיו של פרוטו בזכותו את סני המקריט?
- (6) איך יס לפרט את דבר' ל"ג ח' אט לא נקבל את פרוטו?

א... ואין מים לשתות העם. ב. וירב העם עט משה ויאמר... ויאמר להם משה מה חריבון עמדי מה תנסון את ה'.

ר' אברהם בן הרמב"ם: כאן חזקה חסיטתם יותר מבמרה, מפני שהצמא חזק עליהם כאן יותר, כמו שהעיד המקרא "ויצמא חס העם למים". וגם מפני שבמרה מצאו מים, אלא שהיו מרים, וכאלו הונחה דעתם, שטמא יהפוך אותם למים מתוקים. ובדאיח המים יס הנחת דעת לצמא, אע"פ שאינם ראויים לשתיה אבל כאן חסרו המים לגמרי.

ר' אליעזר אטכנזי מעטי ה' גראה סרפידים היו להם מים מספיקים בכליהם. והחלונה לא היתה רק שלא היו מים ברפידים לשתות, שהיו רוצים לעולם, טיהיה מה טבכלים למשרת. ולכך היו רוצים לצמצם שלא לשתות כל המים טבכליהם. וכן נאמר (במדבר ל"ג י"ד) "ויהנו ברפידים ולא מיה סם מים לעט לשתות".

הנחוב והקבלה ד"ה לשתות העם. כלומר: לשתות העם. ולדעתי בכונה החלף כאן הטט במקור, להורות שלא היה להם מים בטפע, כדי טיובל כל אחד לשתות בכל עת חירצה, אבל לשתיה מצומצמת היה טט: כי המקור יורה על החמידות ועל ההמכיות בזמן, כמו (במדבר כ"ה י"ז) "צרור את המדיעים" - צרירה חמידות, וכן (סמ' כ') "זכור את יום הטבת לקדשו" - זכירה חמידות. ואלו אמר "ואין מים לשתיה העם" היה טטמעו שלא היה אף לשתיה מצומצמת או לפעם אחת, אבל באמר "שתות" במקור טטמעו שלא היו מספיקים לשתיה והחמדת והולכת, אבל אם היו רוצים לצמצם קצת בשתיה היה טטפיק להם.

העמק דבר ד"ה ואין מים לשתות העם. "לעט" מבעי ליה או "לשתיה העם", אלא בא ללמד כי באמת עוד לא צמאו כלל. אצל העט אמר, כי אין מים לשתות, ולטח חבין חדבר על כן אמר ד"ה מה חריבון עמדי לאיזה תועלת, חלא לא אוכל לעסות מאומה מבלי דבר ה' ואם רצונכם לחגיסו התלונה לפכי ה' ד"ה מה תנסון את ה': חלא הוא יודע טאין אתם צמאים, רק אתם חפצים לנסותו, ובזה טחקו.

קאסוטו: פירוש על ספר שמואל. ואין מים לטחוח העט
הפעם היה המצב חמור יותר מן המצב המתואר בסני הסיפורים הקודמים במה מצאו מים מרים, ואח"כ
במדבר טבלו מפני צמצום מאכלות, אבל עכשו באה עליהם הצרה הנלראה טל דולכי מדברות: המים
חסרים לחלוטין.
פס' ג' ויצאם סם העט למים: אינו מגיד דבר חדש, אלא מביא, לפי השיטה הרגילה, את הפרט אחר הכלל.
שבפסוק ב', ומבאר מה היו דברי הריב והחלונה שהטיח העט כלפי משה

- (1) מה התמיהה בפסוקים אלה שאותם רוצים כל הפרשנים רנ"ל ליסב?
- (2) מה הן הדעות המובעות בחמשה הפרושים האלה? **סדרם לקבוצות!**
- (3) גם בעל הכתב והקבלה, גם בעל העמק דבר מנמקים את דעתם מבחינה לטונו של הפסוק. מה ההבדל
בין נמוקיהם אלה?
- (4 X) מהו שהביא את הכתב והקבלה לפרש כפי שפרש נוסף על הטעם הלשוני המובא בדבריו?
- (5 X) התוכל להביא דוגמאות מן החזרה שבהם כתוב "הפרט אחר הכלל" כפי שמסביר קאסוטו את מקומנו?
- (6) להבנת הפסוקים א' - ג' מביא בעל העמק דבר את המסנה האחרונה במס' פאה: מי טאינו צריך
ליטול (מתנות עניים) ונוטל - אינו נפטר מן העולם עד שיצטרך לבריות...
מה ענינו לפסוקינו?

ג. ד' ויצעק משה אל ה' מה אעשה לעם הזה עוד מעט וסקלונני.
מכילתא ויצעק משה: להודיע סבחו של משה, שלא אמר הואיל והם מדיינים עמי, איני מבקש עליהם רחמים,
אלא "ויצעק משה אל ה'".

תנחומא בטלה (כ"ב) "ויצעק משה אל ה' ויאמר מה אעשה לעם הזה עוד מעט וסקלונני". אמר כזה לפני
הקב"ה: רבס"ע! בינך לביננו אני הרוג. אחה אומר לי אל תקפיד כנגדן, "כי האמר אלי טאהו בחיך
כאשר יטא האומן אח היונק" (במדבר י"א) והם בקשו לסקלני? "... אמר לו הקב"ה למשה: כך אתה
אומר? (עוד מעט וסקלונני!) עבור לפני העם, נראה, מי סוקל אותך?!"
התחיל לעבור, עמדו כל ישראל לפניו ונהגו בו כבוד ומורא. אמר לו הקב"ה למשה: כמה פעמים אני
מצוה אותך עליהם, שלא תקפיד כנגדם, אלא הנהיגם כרועה הצאן, שבשבילן העליתי אותך ובשבילם
המצא חן וחסד וחיים וכבוד לפני.

ראב"ע ד"ה ויצעק: דבר הכתוב דרך משל, כי רבות מריבות עשו עמי ומתרעמים עלי ואלו היה בהם
יכולת היו סוקלין אותי.

- (1) מה ההבדל בפירוש המוטג "ויצעק משה אל ה'" בין המכילתא לבין מדרש חז"ל בתנחומא?
- (2 X) לאיזו מטחי התפיסות נוטה **ראב"ע**? פרט את דבריו המסומנים בקו.
- (3 X) היכן בספר שמואל מצאו חז"ל רמז לכך, שהקב"ה מצוה את משה "לא תקפיד כנגדם אלא
הנהיגם כרועה הצאן"?

ד. ויאמר ה' אל משה: עבור לפני העם

תנחומא בטלה כ"ב: ע' טאלה ג.

ר' ש"י ז"ה עבר לפני העם וראה אם יסלדו. למה הנצאם לעד על בני?

ספורנו " " " " " ותכל חלונתם בראותם טאהה מסתדל להמציא צרכי!

אור החיים: אולי טידע ה' כל גודל הצמאון בעם ויהיו מסתכנים אפילו בזמן מועט, לזה אמר, כי
יעבור לפני העם, פירוש: בדרך טידען טאהה הולך למצוא להם מים, כדי טיסקוט אט הצמאון מהם
ביני וביני...

(1) מה קשה להט?

(2) מה ההבדל בין טובותיהם?

טאלות המסומנות X קטות ומסומנות X קטות ביותר, יאחור כ"א לפי הבנה.

טאלות וגם חטובות יט לטלוח לנחמה ליבוביץ, קריה-משה, ירוטלים.